MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA

ONOR. IMHALLEF
GIANNINO CARUANA DEMAJO

Seduta tal-25 ta' Frar, 2003

Citazzjoni Numru. 233/1999/1

Annunziata Buhagiar

versus

Grazio u Maria Concetta konju[i Pisani u Lawrence u Mary konju[i Buhagiar

Din il-kaw\a hija dwar talba g]ar-rexissjoni ta’ kuntratt min]abba qerq.

I`-`itazzjoni tg]id illi b’kuntratt tas-17 ta’ Frar 1997 fl-atti tan-Nutar Joseph Lia l-attri`i kienet bieg]et lill-konvenuti g]alqa mag]rufa *tal-Foss*, fil-kontrada bl-istess isem, fil-Fgura, i\da l-kunsens ta’ l-attri`i, mara anzjana ta’ sebg]a u sebg]in sena u illitterata, kien inkiseb b’qerq mill-konvenuti, li huma wliedha, jew xi w]ud minnhom. Barra minn hekk, g]alkemm l-att ig]id illi l-konvenuti kienu [à]allsu lill-attri`i l-prezz t’elfejn lira (Lm2,000), il-konvenuti g]adhom sallum ma ]allsux dik is-somma lill-attri`i.

L-attri`i g]alhekk fet]et din il-kaw\a u qieg]da titlob illi l-qorti:

1. tg]id illi l-kunsens tag]ha fuq il-kuntratt tas-17 ta’ Frar 1997 fl-atti tan-Nutar Joseph Lia nkiseb b’qerq;
2. tg]id illi dak il-kuntratt ma jiswiex, u t]assru;
3. tg]id illi l-konvenuti qatt ma]allsu lill-attri`i l-prezz t’elfejn lira (Lm2,000), u g]alhekk ma g]andhom jie]du xejn lura ming]andha; u
4. tikkundanna lill-konvenuti jidhru fuq att notarili g]at-t]assir tal-kuntratt tas-17 ta’ Frar 1997 fl-atti tan-Nutar Joseph Lia, tiffissa l-jum, il-]in u l-lok g]all-pubblikazzjoni ta’ l-att, u ta]tar kuraturi biex jidhru f’isem min jonqos li jersaq g]all-pubblikazzjoni ta’ l-att.

Talbet ukoll l-ispejje\, fosthom dawk ta’ l-ittra uffi`jali ta’ l-24 ta’ Novembru 1998.

Il-konvenuti ressqu l-e``ezzjoni illi ma hux minnu illi l-kunsens ta’ l-attri`i kien b’xi mod vizzjat b’qerq; barra minnhekk, il-prezz miftiehem t’elfejn lira (Lm2,000) t]allas fi flus kontanti lill-attri`i qabel ma sar il-kuntratt u fuq insistenza ta’ l-attri`i biex tfittex ta]bi l-flus li ma jmorrux jindunaw uliedha l-o]rajn. Jidher illi l-attri`i qieg]da tag]mel din il-kaw\a g]ax [eg]luha wliedha l-o]ra li, g]al xi ra[uni, ma]adux pja`ir li ommhom g]amlet dan il-kuntratt ma’ wliedha l-konvenuti.

Il-partijiet irrakkontaw \ew[ver\jonijiet li ma jaqblux ma’ xulxin dwar kif sar il-kuntratt meritu tal-kaw\a.

L-attri`i tg]id illi l-konvenuta Maria Concetta Pisani, li hija bintha, stednitha tmur id-dar tag]ha biex tara kif kienet arredata xi kamra. L-attri`i marret u hemm sabet lill-konvenut Lawrence Buhagiar u tlieta min-nies o]ra li dak il-]in ma kinitx taf min huma i\da wara saret taf li wie]ed minnhom kien in-Nutar Joseph Lia. Po[[ew ilkoll madwar mejda, intqal min-nutar xi kliem li l-attri`i ma fehmitux, u wara xi]in in-nutar u t-tnejn l-o]ra telqu.

Wara xi \mien l-attri`i r`eviet bil-posta ming]and il-Kummissarju tat-Taxxi Interni avvi\ ta’ likwidazzjoni ta’ taxxa addizzjonali u penali fuq bejg]. Talbet lil wie]ed minn uliedha — mhux il-konvenut — biex jara x’kienet din il-bi``a u hekk saret taf illi kienet, bla ma taf, bieg]et l-art fil-Fgura lill-konvenuti.

Billi dehrilha li dan sar b'qerq, g]ax hi la kienet taf li kienet bieg]et u lanqas kienet riedet tbig], fet]et din il-kaw\a tallum.
Il-konvenuti min-na]a l-o]ra jg]idu illi ommhom l-attri`i g]amlet \mien twil tirrifjuta li tbig] l-art lil binha l-konvenut Lawrence Buhagiar, g]alkemm kien ilu snin jitlobhielha. Eventwalment, meta lill-omm kellmitha wkoll il-konvenuta Maria Concetta Pisani, l-omm a``ettat li tbig], i\da Pisani riedet sehem mill-art u g]alhekk il-ftehim sar illi l-art tinbig] li\-\ew[ konvenuti flimkien, bil-prezz t'elfejn lira (Lm2,000) li issu[[erih Lawrence Buhagiar u a``ettatu mill-ewwel l-attri`i. Billi l-attri`i, g]alkemm a``ettat li tbig], ma riditx turi lil uliedha l-o]ra, il-partijiet ftiehmu illi kollox isir bil-mo]bi. Billi wa]da mill-ulied l-o]ra ta' l-attri`i toqg]od mag]ha, ftiehmu illi n-nutar imur mhux g]and l-attri`i i\da fid-dar tal-konvenuta Pisani u l-kuntratt isir hemm f']in meta l-bint l-o]ra ta' l-attri`i tkun ix-xog]ol.
Il-kwistjoni hija wa]da ta' kredibbiltà.
Favur it-te\i ta' l-attri`i hemm `erti inkonsistenzi fix-xhieda tal-konvenuti, kif sewwa tosserva l-attri`i fin-nota ta' osservazzjonijiet tag]ha, meta ]awdu l-ver\jonijiet dwar kif u meta taw il-flus lill-attri`i. Hemm ukoll inkonsistenza bejn dak li qalu l-konvenuti u dak li xehed in-nutar dwar meta kien li l-konvenuti avvi`inaw lin-nutar biex iqabbduh jag]mel il-kuntratt.
Fatt illi jidher stramb huwa kif l-attri`i g]amlet snin s]a] tirrifjuta li tbig] l-art lill-konvenut u mbag]ad a``ettat kwa\i fil-g]ama dwar il-prezz, li kien stmat b]ala wie]ed baxx]afna mill-perit imqabbad mid-Dipartiment tat-Taxxi Interni, meta, kif stqarret il-konvenuta Pisani stess, l-attri`i, li kellha]dax-il wild, ma kinitx trid tag]mel preferenzi fost uliedha. Stramb ukoll huwa l-fatt illi g]alkemm kien il-konvenut Lawrence Buhagiar li kellu interess fl-art, xtrat sehem mieg]u l-konvenuta Maria Concetta Pisani wkoll. Forsi li j]alli lil o]tu tie]u sehem mieg]u mill-art kien il-prezz li Lawrence Buhagiar kellu j]allas biex jikseb il-ko-operazzjoni tag]ha biex seta' jsir il-kuntratt?
Fatt ie]or li j]asseb]a\in huwa kif ma sarx konvenju, forsi biex inaqqas il-possibbiltà li l-attri`i tinteba] x'kien qieg]ed isir. Jista' jkun ukoll xhieda ta' ]a\en min-na]a tal-konvenuti l-fatt illi qabbdu lin-Nutar Joseph Lia flok lil missieru, in-Nutar Carmelo Lia, forsi g]ax l-attri`i ma kinitx

taf lin-Nutar Lia *junior* i\da kienet taf lin-Nutar Lia *senior* u kienet tinteba] li kien qieg]ed isir kuntratt li kieku tressqet quddiemu.
Barra minn hekk, jekk tassew ma kellhomx fa]am miblul, g]alfejn il-konvenuti]allsu huma s-sehem ta' l-attri`i tat-taxxa addizzjonali u penali, ming]ajr ma, g]allinqas, jikkontestaw il-likwidazzjoni mag]mula mill-Kummissarju tat-Taxxi Interni? Forsi g]amlu hekk biex il-bi``a joqtluha u ma j]alluhiex tikber, flok iwasslu biex issir kaw\a b]al dik tallum?
Il-fatt illi l-kuntratt seta' jsir ming]ajr il-firma ta' l-attri`i, g]ax din ma tafx tikteb, g]amilha aktar fa`li li l-kuntratt isir ming]ajr il-parte`ipazzjoni attiva tag]ha. Fi`-`irkostanzi huwa stramb illi l-konvenuti ma ressqux lix-xiehda li dehru fuq il-kuntratt biex dawn ukoll ig]idu sewwasew x'[ara.
Fuq dawn il-fatti kollha me]uda flimkien il-qorti kienet temmen il-ver\joni ta' l-attri`i, mhux dik tal-konvenuti.
Kull ma hemm li jo]loq dubju huwa l-fatt illi n-nutar xehed illi hu fisser lill-attri`i l-kuntratt li kien qieg]ed jippubblika u kien sodisfatt li l-attri`i fehmet.
Madankollu, il-qorti ma hix g]al kollox sodisfatta illi n-nutar ukoll ma kienx imqarraq. Il-konvenuti \ammew lin-nutar x'aktarx maqtug] mill-attri`i: l-appuntament g]amlu mag]hom, it-tag]rif dwar provenjenza u dwar l-irjie] ]adu ming]andhom, u lill-attri`i raha biss dak in-nhar tal-kuntratt. In-nutar qies lill-konvenuti biss b]ala l-klijenti tieg]u, u forsi wkoll mar xi ftit g]all-estrem kif jixhed il-fatt illi]a po\izzjoni netta favur il-konvenuti meta nqala' l-konflitt bejn dawn u l-attri`i, kif tixhed l-ittra tieg]u tat-12 t'Ottubru 1998 lill-avukat ta' l-attri`i[1] fejn in-nutar]a rwol li aktar huwa ta' avukat milli ta' nutar. Dan l-atte[[jament x'aktarx parti[jan tan-nutar g]amilha aktar fa`li g]all-konvenuti illi j\ommuh 'il bog]od mill-attri`i biex imexxu kollox huma u jinterpretawlu huma r-rieda ta' l-attri`i flok i]allu lin-nutar jikkomunika mag]ha direttament u mhux permezz tag]hom.
G]al dawn ir-ra[unijiet, g]alkemm *prima facie* x-xhieda tan-nutar tidher argument qawwi favur il-konvenuti, il-qorti hija tal-fehma illi, kollox ma' kollox, aktar tista' toqg]od fuq il-ver\joni ta' l-attri`i. G]alhekk temmen lill-attri`i meta din tg]id illi ma kinitx taf li kienet qieg]da tither fuq kuntratt, u li

[1] *Fol.* 34.

ma kinitx ta``etta li kieku kienet taf; temminha wkoll meta tg]id li flus ma r`evietx ming]and il-konvenuti.

Dan huwa aktar ka\ fejn kunsens ma kienx hemm milli ka\ fejn kien hemm kunsens g]alkemm miksub b'qerq; madankollu, billi hemm att pubbliku li jg]id illi kien hemm il-kunsens ta' l-attri`i, tista' tintlaqa' t-talba ta' l-attri`i biex jing]ad illi dan sar b'qerq.

Il-qorti g]alhekk taqta' l-kaw\a billi:

1. tilqa' l-ewwel talba ta' l-attri`i billi tg]id illi ma kienx hemm kunsens li jiswa ta' l-attri`i g]all-kuntratt tas-17 ta' Frar 1997 fl-atti tan-Nutar Joseph Lia, u li kien b'qerq tal-konvenuti li jing]ad fil-kuntratt illi l-attri`i tat il-kunsens tag]ha;
2. tilqa' t-tieni talba billi tg]id illi l-kuntratt imsemmi tas-17 ta' Frar 1997 fl-atti tan-Nutar Joseph Lia ma jiswiex u g]andu jitqies im]assar;
3. tilqa' t-tielet talba billi tg]id illi l-konvenuti ma]allsux il-prezz ta' elfejn lira (Lm2,000) lill-attri`i, u g]alhekk l-attri`i ma g]andha trodd xejn;
4. dwar ir-raba' talba tiddisponi illi l-kuntratt jitqies im]assar bis-sa]]a tas-sentenza stess, u g]alhekk tordna r-re[istrazzjoni tas-sentenza stess mid-Direttur tar-Re[istru Pubbliku g]all-g]anijiet ta' l-Att dwar ir-Re[istru Pubbliku (Kap. 56).

L-ispejje\ [udizzjarji kollha g]andhom i]allsuhom il-konvenuti.

--------------------------------TMIEM--------------------------------